

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Sectio X. Statuta Disciplinæ à Conciliis Generalibus condita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

Nonnulli Canones non præceduntur per Decreta, tales sunt Canones circa Sacramenta in genere, Baptismum, & Confirmationem: tales etiam Canones circa Matrimonium, quibus mera præit Præfatio, sub Titulo, *Doctrina de Sacramento Matrimonii*, & in qua pars Argumenti Canonum exigua attingitur. Non aucti fuimus dicere, Concilium Tridentinum unicum esse Generalium, quod suas definitiones in *Canones* redegerit: nam simile quidpiam videtur in Concilio Generali V. quod eandem ferè rem fecit, & discrimen est, quod Concilium hoc, definita unica facti questione, Personæ Unitatem in Christo ejusque consequentias indirectè respiciente, redegerit in *Canones*, seu *Capitula*, fidem integram Ecclesiæ circa Unitatem, & Incarnationem, quæ in Conciliis præcedentibus exposita fuerat.

SECTIO X.

STATUTA DISCIPLINÆ à Conciliis Generalibus condita.

Quatuor sunt tantum Concilia Generalia, quæ Statuta circa Disciplinam non fecerint, duo vetera, & duo recentiora: imò Concilium aliud deinde convocatum fuit, ut suppleret defectum duorum, Conciliorum veterum, quæ sunt *Quintum* & *Sextum* Illud autem est Concilium Constantinopolitanum in Trullo dictum, quod magna autoritate pollet apud Græcos, & vulgò receptum est à Latinis; quoad Capita, quæ Ritui Latino non repugnant. Cum illud Statuta fecerit pro duobus Conciliis, magnus eorum numerus est, nempe C. I. qui cujuscumque alii Concilii Statuta excedit, excepto Concilio Tridentino.

Duo Concilia recentiora, quæ nullum fecerunt Statutum circa Disciplinam, sunt Pisanum Anno MCCCCIX. & Florentinum MCCCCXXXVIII. Et, quoad hoc, dici potest, ei sufficisse Statuta facta in Concilio Basileensi, cujus membrum erat, cum eodem tempore celebratum fuerit ac Basileense, nec non plures à Patribus Basileensibus ad illud convenerint.

Quod ad Concilium Pisanum, nullum Statutum faciendum habuit, quia coactum fuit solum, ad dirimendam Litem inter *Benedictum XII.* & *Gregorium XII.* de Pontificatu, quod præstitit. 1. Jubendo sub pœna depositionis; ut Pontificatum abdicarent. 2. Ferendo hanc pœnam in eos, ob illorum pertinaciam; 3. Eligendo *Alexandrum V.* in eorum locum.

Non semper idem Nomen adtributum fuit Statutis, quæ Concilia Generalia fecerunt; sed quædam vocantur *Canones*; qualia sunt omnia, quæ ab *Ocho* Conciliis Orientalibus facta fuerunt, qualia etiam ea, quæ in *Primo* & *Secundo* Lateranensibus facta fuerunt. Alia vocantur *Decreta*: qualia sunt Statuta *Tertii* & *Quarti* Conciliorum Lateranensium: talia etiam pleraque Conciliorum Constantiensis & Basileensis: talia etiam omnia Concilii Tridentini. Alia vocantur *Constitutiones*: qualia sunt Statuta *Secundi* Lugdunensis, & Concilii Viennensis. Denique, multa *Bulle* Nomen acceperunt: qualia sunt nonnulla Concilii Constantiensis & Basileensis, & omnia *Quinti* Lateranensis.

Statuta facta à Conciliis Generalibus versantur maxime. 1. Circa Jura Honorifica Pontificis, Patriarcharum, Primatum, Metropolitanorum, Episcoporum, & Prælatorum inferiorum. 2. Circa Officia, seu Obligationes Ecclesiasticorum Virorum.

3. Circa Electiones ad Dignitates Ecclesiasticas, aliisque modos ipsis providendi.

4. Circa Impedimenta Canonica, quoad Ordines, Dignitates, & alia Beneficia, seu Officia Ecclesiastica.

5. Circa modum administrandi Sacramenta, & Dispositiones quas requirunt, unde nascuntur Impedimenta Matrimonii.

6. Circa Judicia Causarum Ecclesiasticarum, tam Civilium, quam Criminalium, & specialiter, ordinem procedendi in Litibus, qui Judiciarius dicitur.

7. Circa Regimen & administrationem Bonorum Ecclesiasticorum.

8. Circa Privilegia, Exemptiones, Immunitates, tam quoad Personas, quam quoad Bona.

9. Circa Officium Divinum, & Modum illud Celebrandi.

Nullum equidem est illorum Statutorum, quod ad aliquod ex illis Capitibus non pertineat, quod ut probetur, Iustrandi sunt *Canones* Quatuor Priorum Conciliorum Generalium, quæ id continent, quod Ecclesia pulcherrimum utilissimum & venerandissimum decrevit circa Disciplinam. Opera exigua, fructus erit magnus.

Et quidem, evidens est, *Canonem* I. Concilii Nicæni, loquentem de Ordinatione eorum, qui facti fuere per vim, aut Medicorum præcepto vel propria voluntate, pertinere ad Impedimenta Ordinum. Idem est de *Canon.* 2. qui Neophitos ab Episcopatu Sacerdotioque excludit: de *Can.* 9. & 10. deponentibus eos, qui, post aliquod grave facinus admissum, speciatim Idololatriam, Ordines acceperunt. *Can.* 3. vetans, ne Clerici mulieres alienas apud se habeant, Clericorum Officia evidenter respicit: idem est de *Can.* 17. Qui Usuram sordidumve lucrum iis interdicat: nec minus perspicuum est, *Can.* 4. pertinere ad Electiones, cum jubeat, ut Episcopus ab omnibus eligatur Provinciæ Episcopis, nisi legitimo detineantur impedimento, quo in casu, tres eorum saltem interesse, ceteri consensum mittere debent: adfinis est 2. Pars *Canonis* 6. quæ declarat, Episcopum sine Metropolitanis participatione electum, non esse Episcopum; si verò ex consensu omnium Episcoporum Provinciæ, duobus aut tribus tantum præ affectu repugnantibus, electus fuerit, judicium pluralitatis vincere debere. Adjice *Canones* 15. 16. prohibentes, ne Clerici ab una Ecclesia in aliam transmigrant: nam receptio in secunda Ecclesia quoddam genus est Electionis seu Provisionis Beneficii.

Can. 5. loquitur de Judiciis Ecclesiasticis Extraordinariis, & de Revisione horum Judiciorum ad cognoscendum, utrum affectus, an levitas in ea influxerint, & de Conciliis Provincialibus, quæ bis hunc in finem habenda erant.

Dubitari non potest, quin *Canones* 6. & 7. Jura Honorifica Prælatorum Superiorum respiciant; nam *Can.* 6. plenam Alexandrino Episcopo potestatem attribuit super Ægyptum, Libyam, Pentapolim, quia jam illius compos erat, & Romanus Episcopus parem habeat autoritatem in Provinciis sibi subditas: item alias Ecclesias in suis Privilegiis, dignitatibus, & autoritatibus servat. *Can.* 7. definit, ut Episcopus Hierosolymitanus solitis honoribus fruatur, servando tamen Cæsaream Metropolim ejus in propria dignitate, id est Hierosolymitano attribuitur præfessio, Metropolitanum autem servantur cetera Jura, v. g. præsidendi Electioni & Judiciis, convocandi Concilium Provinciæ, convocandi Suffraganeos. Adfinis est *Can.* 8. qui determinat Jura Clericis Novatianis post eorum abjuracionem concedenda; scilicet omnia eademque, quibus fruntur Clerici Catholici, nisi fortè Ordines acceperit aliquis Novatianus sub eodem titulo ac aliquis Catholicus, quo in casu honores Catholico reservantur quamdiu vixerit, linquitur Episcopo facultas quem & quantumlibet honorem impertiendi.

Canones II. 12. & 13. penitentiam Fidelium nec non Cathecumenorum, ob perfectionem lapsorum, ordinantes legi nequeunt, quin agnoscat eos pertinere ad administrationem Sacramentorum. Ad eos accedunt *Canon.* 13. jubens dari Viaticum Penitentibus periculose ægrotantibus ante completam penitentiam, & *Can.* 18. vetans, ne Diaconi Communionem Sacerdotibus distribuant, eamve antè Episcopos accipiant. Hic ultimus *Canon.* ad Jura Honorifica referri potest, maxime in eo, quod dicit circa finem, Diaconos in medio Presbiterorum sedere non debere. Manifestum est, ad Sacramentorum administrationem pertinere *Canonem* 19. jubentem, rebaptisari Paulianistas ad Ecclesiam revertentes, & post Baptismum

reor-

reordinari, posito, quod in sua Hæresi Clerici fuissent, & digni reperiantur. Canon hic ad Diaconifas extenditur, ob similitudinem promotionis earum cum Ordinatione.

Canon 2. pertinet ad celebrationem Officii Divini, quippe qui jubet, ut Oratio fiat erecto corpore diebus Dominicis & Quinquagesima Paschali: nam situs corporis orantium ad caeremonias Officii Divini pertinet.

Nullus est ergo Concilii Nicani Canon, qui ad aliud quod ex observatis capitibus non reducatur. Idem facilius ostendi potest quoad Canones Concilii Constantinopolitani, qui Septem sunt dumtaxat. Primus ad fidem pertinet; quippe qui jubet, ut executioni mandentur statuta contra Arianos & proinde contra omnes Hæreticos, qui eorum erroribus quomodolibet adherent. Idem est de Quinto, qui recipit fidei Confessionem Antiochiæ deliberatam, & pactam, quique eandem substantiam in tribus Personis agnoscit. Unde sequitur, Canonem utrumque, proposito nostro extraneum esse. Quantum ad reliquos quinque, tres sunt ad jura honorifica pertinentes, 2. 3. & 4. In 2. decernit Synodus, ut singula Ecclesiæ suis Privilegiis fruatur, ita, ut aliena non attentent tum vetat, ne Episcopi munia Episcopalia obeant extrâ districtum suum, nisi ab aliis vocati fuerint &, quoad Ecclesias apud Barbaros, aut Paganos sitas consuetudinem servari jubet. In 3. gradum secundum post Pontificem assignat Patriarchæ Constantinopolitæ, idem quod Verbs hæc sit nova Roma. In 4. declarat Maximum, ut pote intrasum, frui nullo Episcopali honore debere, neque ordinatos ab eo suorum Ordinum honore, quia nullum est, tam quod ipse gessit, quam quod circa ipsum gestum est.

Can. 6. judicia respicit, fertque in primis, unumquemque posse accusare Episcopos in negotiis, quæ se attingunt, secus verò in alienis, in quibus quadruplex personarum genus ab accusatione excluditur, & Hæretici, Schismatici, Excommunicati, & rei, in jure nondum purgati.

Canon 7. respicit administrationem Sacramentorum, nam præscribit modum admittendi Hæreticos ad Pœnitentiam, jubendo, ut per abjuracionem, manuum impositionem, & Chrismationem recipiantur ii, qui ritè baptizati fuerint; alii verò recipiantur ut Paganis; variis diebus peragendo Cæremonias Baptismi preparatorias, eosque deinceps baptizando.

Prætermittere possemus statuta in Concilio Ephesino facta, Sexque Canonibus comprehensa; quia ad negotia præterita pertinent: sed, cum ad duas Regulas reduci possunt omnibus temporibus inservientes, eas observare operæ pretium est. Duo sunt his in Canonibus. 1. Restituuntur ii, quos Nestorius deposuerat, quia suis erroribus repugnabant, nec non iis, qui ab Ecclesia depositi fuerunt, quia Nestorio consentiebant, posito quod ab eo discedant. 2. Deponuntur ii, quos Nestorius ordinaverat, quia sibi favebant; unde sequitur 1. Ignoscendum esse iis, qui hæresim sincerè deserunt, restituendosque in honore eos, qui ob veritatem ignominiam passi sunt. 2. Puniendos esse eos, qui hæresim amplectuntur, vel in ea post ejus damnationem perseverant, spoliandosque honoribus, quos per iniquitatem adepti sunt: porro, utraque regula locum habet in administratione Sacramentorum, & maxime Pœnitentiæ.

Cum ex præcedentibus notis circa statuta in Concilio Nicano, Constantinopolitano, Ephesino, condita, sequatur ea reduci ad aliquod ex Capitibus observatis, id quoque de Concilio Calcedonensis Decretis demonstrandum est, quod facile fiet: nam, Primus ad omnia collectivè pertinet, cum doceat quibus legibus inniti debeant, dicendo, æquum esse observare omnes Canones in singulis Conciliis hætenus conditos.

Secundus, ad 3. Caput evidenter referendus est: nam prohibet Ordines, Ecclesiastica-ve Officia ob mercedem conferri, hæc autem prohibitio respicit modum providendi Dignitatibus, quarum Ordines sunt præcipua. Idem est de Quinto, confirmante omnes,

Tom. I.

qui veterant, ne ab una, ad aliam Ecclesiam transfiretur; quia receptio in secunda Ecclesia, est species provisionis beneficii. Affines sunt Can. 6. 10. 11. 13. 28. 29. 30. qui ad primum caput referri quoque possunt. In Can. 6. prohibentur Ordinationes sine titulo. In Can. 10. prohibetur, ne quis duabus Ecclesiis se addicat, & consequenter, ne duo Beneficia eidem personæ conferantur. Can. 12. prohibet, ne Metropoles ex autoritate Imperiali erigi procurentur, ad quas honores Metropolitanorum pertineant, quibus fruatur, qui erectionem promoverint; decernitque ut ejusmodi sedes solum nomen & Gradum Metropoleon habeant servatis juribus Metropoleos veteris. In fine Can. 17. constituitur, ut, pro Urbium dignitate, Politia Ecclesiastica civili Politia conformetur. Can. 13. vetat, ne ad Ministerii sacri honores admittantur Clerici peregrini, absque litteris sui Episcopi. Can. 28. confirmat Privilegium secundi Gradus sedi Constantinopolitanæ attributi in Primo Concilio ejusdem Urbis, insinuando, sedem Romanam à Conciliis habere honorem primi loci, idem, quod Urbs illa foret Civitas Imperialis: quæ quidem ratio Jædit Pontifices, qui à Christo primatum se accepisse arbitrantur & merito; item illi attribuit jus ordinandi omnes Metropolitanos Ponti, Asiæ, Thraciæ, & Episcopos Diocesum inter Barbaros sitarum. Can. 29. vetat, ne Episcopi ad gradum Sacerdotum redigantur, quia si criminosi sunt, etiam honore Sacerdotali spoliandi sunt; si innocentes, juribus Episcopalibus frui debent. Can. 30. approbat jus, quo fruebatur Antistes Alexandrinus, ne aliquis Episcopus Ægyptius accipere posset definitiones fidei, absque ejus participatione, ita, ut si aliqua fieret definitio sede ejus vacante, ejus acceptio differenda erat, donec sedes occuparetur. Facile percipitur Canones ad Tertium, primumque Caput reductos, ad alia, & præsertim ad Secundum reduci potuisse, quod de sequentibus faciam. Can. 3. prohibet Ecclesiasticis, tam Sæcularibus, quam Regularibus, exercitium negotiorum sæcularium, puta conductiones, aut gestiones pro personis sæcularibus, excepta Tutelâ aut Curâ Pupillorum Minorumve inexcusabilis administratione & causarum piarum, quales sunt causæ Orphanorum, & Viduarum defensione. Can. 4. prohibet, ne Monachi ullum Cænobium sine consensu Episcopi ædificent, præcipitque, ut iidem jejuniis atque orationi vacent, maneant intra Monasteria, quibus additi sunt, nec exeant nisi cum licentia Episcopi, abstineantque à negotiis sæcularibus; denique, ut Episcopus Monasteriorum curam singularem gerat. Can. 7. prohibet Ecclesiasticis Sæcularibus & Regularibus susceptionem cujusvis expeditionis militaris, dignitatisve sæcularis. Can. 8. jubet, ut Clerici in Hospitalibus aut Monasteriis aut Oratoriis constituti Episcopo sedulo obtemperent. Can. 10. & 20. prohibent Beneficiorum pluralitatem. Can. 11. vetat, ne hospitalitas exerceatur ergâ pauperes, qui non habent litteras Pacificas, quæ differunt à Commendatoriis, in eo, quod hæc egenibus, illæ suspectis darentur. Can. 12. monet Episcopos, ne honorem Archiepiscopalem ambiant. Can. 13. vetat, ne Clerici peregrini admittantur, ad exercitium Ministerii Sacri, nisi litteris Episcopi sui instructi fuerint. Can. 14. permittit conjugium Clericis Lectoribus, aut Cantoribus; modo uxores Catholicas ducant, vel, si alias jam duxerint, è quibus susceperint liberos nondum baptizatos, jubet, ut, eos ad Ecclesiam Catholicam baptizandos adducant, vel reducant, si baptizati ab Hæreticis fuerint. Denique, ut non nisi cum Catholicis eos conjugant. Can. 16. nuptias interdicat Religiosis utriusque sexus. Can. 18. prohibet sub depositionis pœnâ, ne Ecclesiastici contra suum Episcopum conspirent.

Can. 19. jubet, ut bis in anno Concilia Provincialia habeantur, in loco, quem Metropolitanus assignabit, objurgenturque ii, qui non convenient, si legitima excusatione careant. Can. 22. sub pœna depositionis prohibet, ne Clerici spolia defuncti Prælati capiant. Can. 23. prohibet, ne

Eclle-

Ecclesiastici Sæculares ac Regulares eant Constantinopolim sine licentia Episcopi sui; & jubet, ut si magnus Defensor Ecclesiæ Constantinopolitane tales peregrinos reperiat, moneat eos, ut abeant, nolentes autem ex Urbe ejiciat. *Can. 24.* Pœnas Canonicas comminatur in Episcopos, qui sinent Monasteria Deo dicata Laicis dari. *Can. 25. & 26.* Statutum, ut bona Ecclesiastica administrarentur per Aëconomos ab Episcopo electos, tam sede vacante, quam occupata.

Ceteri Canones ejusdem Concilii, vel Judicia Ecclesiastica, vel administrationem Sacramentorum, vel Irregularitates respiciunt. *Can. 7. 17. & 21.* ad primum Caput pertinent: nam 9. jubet, ut si Clericus cum alio Clerico litiget, ad Tribunal Episcopi recurrat, vel, si Lis fuerit contra Episcopum, Metropolitanum adeat, vel denique Exarcham, aut Patriarcham Constantinopolitanum, si res cum Metropolitanano fuerit. *Can. 17.* jubet, ut si de Parochiis ruralibus & Episcopatu vicinis quaestio mota fuerit, iudex eas addicat ei, qui illas ab annis 3. possidet, & renovat quod dictum fuit de reversu ad Exarcham, vel Patriarcham Constantinopolitanum, cum Lis est adversus Metropolitanum. *Can. 21.* prohibet, ne accusatio contra Episcopos ab alijs Clericis, vel Laicis propoſita, admittatur, priusquam fama accusatorum discutatur, sub Canonica pœnis.

Can. 25. & 27. pertinent ad Sacramentorum administrationem: nam 25. præcipit, ut Metropolitanus consecret Episcopos intra tres menses, nisi legitimo impedimento detineatur: 27. præcipit Episcopis, ut eos, qui, sub obtentu Matrimonii, mulieres rapiunt, afficiant pœna depositionis, si Ecclesiastici fuerint, Excommunicationis, si Laici. Ad idem Caput referri possunt *Can. 14. & 15.* in eo, quod jubent circa Matrimonium. *Can. 15.* pertinet ad Irregularitatem, in eo, quod præscribit aetatem XL. Annorum ad promotionem Diaconis, & ad Sacramentorum administrationem: in eo, quod dicit, de examine præmittendo huic Promotioni.

Jam absolvimus enumerationem Canonum Concilii Calcedonenſis, ad Capita supra observata reductorum, & tam generatim, quam sigillatim consideratorum. Facile foret idem ostendere quoad omnia Statuta Conciliorum Generalium posteriorum, nec mediocris foret ejus operis utilitas; nam sic conficeretur epitome Disciplina Ecclesiastica, ab ejus exordio usque ad hoc tempus ex ejus monumentis authenticis eruta: verum longius excurreret tractatus, limitesque propositi operis excederet, in quo intendimus dare solummodo aliquas observationes historicas circa Concilia Generalia.

SECTIO XI.

Note Historica circa Acta Conciliorum Generalium.

Multa sunt observanda circa Acta Conciliorum Generalium. 1. Quanam sunt Concilia, quorum Acta habemus, & quorumnam Actis caremus. 2. Quanam sint divisiones Actorum superstitum. 3. Ex quibus Instrumentis constant. 4. Quanam sint Characteres eorum, Epochas, seu Datas distinguentes.

Ex *Octo* Prioribus Conciliis, seu Orientalibus, duo sunt, quorum Acta non existunt; scilicet Nicænum, & Constantinopolitanum I. nam propriè loquendo Acta Conciliorum nihil aliud sunt, quam diaria, seu relationes rerum in iis gestarum autoritate Concilii confecta. Ex duobus autem prioribus, supersunt tantum definitio in Symbolo comprehensa, & aliqui Canones: reliquorum *Sex* habemus Acta Græco-Latina; quod necessarium fuit, ut Communia fierent utriusque Linguae Episcopis & præsertim Latinis, qui magnam in iis partem habuerunt.

Quoad XIII. Concilia Generalia Occidentalia Sex tantum sunt, quorum Acta existant; nempe Pisanum, Constantiense, Basileense, Florentinum, Lateranense V. & Tridentinum: nam *Quatuor* priorum Lateranensium supersunt tantum Canones, & aliquot Epistolæ Convocatoria. Hoc *Quarto* peculiare est, quod ejus Canones sint Latini & Græci, ex primitivo scilicet idiomate translati in Græcum statim post redactionem, ut à Græcis Patribus, qui Concilio adfuerant, in Græciam deferrentur. Quoad Concilium Viennense, supersunt tantum ejus Definitiones insertæ collectioni *Clementinarum*, & Sententia extinctionis Ordinis Templariorum, cum Epistola circulari convocacionis, nec non Epistola Commissionis ad inquirendum adversus Templarios cum nominibus eorum ad quos, vel saltem dignitates, ad quas inscriptæ fuere. Quoad duo Concilia Lugdunensia, solas habemus Constitutiones eorum, quarum pleraque relata sunt in collectione BONIFACII VIII. & Epistolæ circulares convocacionis, cum Epitome rerum illis gestarum; item Sententiam adversus FRIDERICUM, Imperatorem latam in *priori*, & aliquot Instrumenta, circa unionem Græcorum cum Latinis, tractatam in posteriori.

Cum res Concilium immediatè præcedentes & subsequentes, non sint partes Concilii, sed aliæ sint præludium, aliæ appendices, minus accuratè dividerentur Acta Conciliorum in tres partes, quarum prima continet Instrumenta antè Concilium confecta; 2. Complecteretur Instrumenta facta in Concilio, aut relata in Concilio, prævia ad definitiones faciendas aut ferenda in eo judicium; commoda tamen foret hæc Divisio, posito, quod aliquis de omnibus omnino illis Actis disserere vellet. Sed cum loquamur solum de Instrumentis, quæ propriè dicuntur Acta Conciliorum, rejecta illa divisione, tres alias afferemus. *Primo* dividuntur ACTA in ACTIONES. 2. In COLLATIONES. 3. In SESSIONES. 1. Divisio reperitur solum in Concilio Constantinopolitano II. sive V. Generali. 3. usurpata fuit in Conciliis Pisano, Constantiensi, Basileensi, Florentino, Lateranensi V. Tridentino. Horum factorum veritas cognosci potest ex inspectione Actorum prædictorum. Eandem divisionem secuti sunt Historici, qui retulerunt gesta Conciliorum Lugdunensium & Viennensium, ut docent Nota circa posterius & Epitome alijs duobus præfixa; ibi legitur, *tres fuisse Sessiones* in Lugdunensi I. *sex*, in II. & *tres*, in Concilio Viennensi.

Quadruplex est, ut plurimum, Instrumentorum genus inter Acta Conciliorum Orientalium, quod in Actis Occidentalium non reperias. 1. Enumeratio omnium Prælatorum, qui Actioni, per se ipsos, aut per Legatum adfuerunt: item Magistratum præsentium. Ex hac observatione excipiendæ sunt aliquot Sessiones Concilii Lateranensis V. & Concilii Tridentini, quarum initio occurrit Index Prælatorum, Procuratorum, & Legatorum Principum, qui eis Sessionibus interfuerunt.

2. Genus Instrumentorum, quod in Conciliis Orientalibus, non verò in Occidentalibus occurrit, est collectio sententiarum omnium Patrum in propriis verbis. Hæc collectio collata cum enumeratione præcedenti, ostendit, omnes Prælatos, qui Concilio adfuerunt, ejus definitionem comprobasse.

3. Genus Instrumentorum est collectio testimoniorum Patrum & Conciliorum præcedentium, quæ versantur circa Caput definiendum. Hujus collectionis utilitas in eo sita est, quod definitionis Concilii conformitatem exhibeat, cum definitionibus præcedentibus ex Traditione.

Ultimum genus Instrumentorum sunt subscriptiones uniuscujusque Patris, quæ Notam paulò supra positam confirmant. Hæc collectio inservit, præterea; ad exhibendum ordinem Sessionis Patrum in Concilio. Concilium Florentinum ab hac observatio-